

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; given Stockholms slott den 24 februari 1922.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

GUSTAF.

Anders Örne.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Häri genom förordnas, att 35 § sista stycket och 77 § första stycket i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom landsfiskalens föranstaltande utföres, skall av vägstyrelsen förskjutas, dock, vad angår botande av tillfälliga brister, ej till högre belopp än landsfogden i länet efter granskning av kostnadsräkningen godkänner. Kostnadsbelopp, som sålunda bör förskjutas, skall av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av vederbörande väghållare eller vägfogde men skall, där tillgång saknas till beloppets gäldande, stanna å vägkassan.

77 §.

Underlåter väghållare eller, där vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskriven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant av väghållare, som blivit om dylika brister av vägfogden underrättad, böte den försunlige från och med tio till och med tvåhundra kronor.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
27 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden THORSSON, OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Örne, följande:

Enligt 35 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet åligger det landsfiskal att låta mot lega eller annorledes avhjälpa de brister i vägunderhållet, som anmärkts vid vägsyn eller formlig efterbesiktning eller ock tillfälligtvis uppkommit emellan de årliga vägsynerna, för såvitt bristerna ej botas av väghållaren. Kostnaden för sådan väglagning äger landsfiskalen omedelbart uttaga hos vederbörande väghållare eller vägfogde. Sannolikt har man vid stadgandets tillkomst utgått från att landsfiskalen skulle bortlega avhjälpan det av bristerna på sådana villkor, att entreprenören skulle hava att för entreprenadsumman hålla sig allenast till den försumlige väghållaren. Emellertid ligger det i sakens natur, att svårigheter måste yppa sig vid försök att åvägabringa entreprenad på dylika villkor. Särskilt i det fall att den försumlige väghållaren är insolvent, kan en sådan entreprenad icke vara begärlig. Utvecklingen har också gått i den riktning, att landsfiskalen för att kunna åvägabringa entreprenadavtal nödgats ikläda sig personlig ansvarighet för entreprenadsumman, oavsett huruvida han sedan kan uttaga densamma hos väghållaren.

Uti en den 6 november 1920 dagtecknad skrivelse har länsstyrelsen i Jönköpings län anför:

För att kunna föranstalta om avhjälpan av påsynade brister i vägunderhållet måste landsfiskalerna utfästa sig att personligen ansvara för den för väglagningsarbetet utgående ersättningen. I de flesta fall kunde väl ersättningsbeloppet uttagas av vederbörande väghållare, men om denne dessförinnan för-

Framställning av länsstyrelsen i Jönköpings län.

sattes i konkurs, finge landsfiskalen åtnöjas med utdelning i konkursen för sitt utlägg såsom övriga oprioriterade borgenärer. Exempel härpå hade förekommit inom länet. Då avhjälpandet mot lega av ifrågavarande brister med hänsyn till gällande höga priser på arbete och materiel ofta droge betydande kostnader, ställde sig landsfiskalerna ofta betänksamma inför anlitaudet av denna åtgärd. Det vore därför av stort behov påkallat, att förskottsmedel ställdes till förfogande för bestridande av ifrågavarande kostnader. Länsstyrelsen ifrågasatte förty skyndsamt utarbetande av förslag om tillägg till 35 § i gällande väglag av innehåll, att kostnad för väglagning, som enligt samma paragraf utfördes genom landsfiskals föranstaltande, skulle i mån av behov förskjutas av vägkassan inom vederhörande väghållningsdistrikt.

Framställning av länsstyrelsen i Gottlands län.

I skrivelse den 25 januari 1921 har länsstyrelsen i Gottlands län framhållit följande:

Då det åläge landsfiskalen såsom tjänsteplikt att uti ifrågavarande fall föranstalta om väglagning, kunde det icke skäligen begäras, att han skulle förskjuta för ändamålet erforderliga medel och ännu mindre att han skulle riskera att ej erhålla ersättning för sålunda förskjutna medel. Utsikten därtill syntes, särskilt då det gällde dyrbarare väglagningar, verka avskräckande för landsfiskalen att ingripa med den kraft, som omständigheterna krävde. Då tvekan kunde råda, huruvida förskott av statsmedel för dylik väglagning finge lämnas, hemställde länsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att sådant förskott finge på rekvisition i varje särskilt fall utbetalas mot redovisningsskyldighet.

Skrivelse från länsstyrelsen i Malmöhus län.

Slutligen har länsstyrelsen i Malmöhus län hos Kungl. Maj:t anmält ett fall, som är ägnat att belysa de i förutnämnda framställningar omförmälda svårigheterna.

Vid efterbesiktning å allmän väg inom Luggude härad befanns viss vägloft behäftad med brister, vilkas avhjälpande beräknades kosta nära 5,000 kronor. Vederbörande väghållare var försatt i konkurs och den fastighet, vilken vägloften tilldelats, syntes icke vid försäljning kunna inbringa tillnärmelsevis så mycket som erfordrades för täckande av in-teckningarna. Sedan landsfiskalen anmält förhållandet hos vägstyrelsen, förklarade de väghållningsskyldige, att kostnad för väglagning, som landsfiskalen icke kunde utfå av vederbörande väghållare, borde gäldas av vägkassan. I sin skrivelse har länsstyrelsen anført, att i förevarande fall ingen annan utväg syntes erbjuda sig än att ur vägkassan gälda kostnaderna för bristfällig vägs iståndsättande. Även om ett dylikt förfogande icke hade direkt stöd i gällande väglags lydelse, torde det knappast kunna anses främmande för de uppgifter, vägkassan avsåge att fylla.

1920 års vägsakkunniga.

Över den av länsstyrelsen i Jönköpings län gjorda framställningen har yttrande infor-drats från 1920 års vägsakkunniga. De sakkunniga hava till en början erinrat, att, därest det av de sakkunniga avgivna förslaget till ny väglag upphöjdes till lag, brister i väghållningen kunde förväntas bliva mera sällsynta samt att uppkomna brister enligt förslaget skulle avhjälpas på vägdistriktets bekostnad, därvid förutsattes, att medel

för sådant ändamål komme att förskjutas av statsanslag, som skulle omhänderhavas av länsstyrelsen. De sakkunniga hava vidare anfört:

»Beträffande den tid, som må återstå, intill dess ny lagstiftning träder i kraft, synas åtgärder i det av länsstyrelsen angivna syfte vara av behovet påkallade. De sakkunniga hava så mycket större anledning att förorda ett avhjälpande av det utav länsstyrelsen påvisade missförhållandet, som enligt de sakkunnigas omförmälda förslag vägarna skola till det nya vägdistriktet överlämnas i laggillt skick. För att detta önskemål skall förverkligas, lär i många fall landsfiskalens ingripande bliva nödvändigt. De sakkunniga hava emellertid icke funnit lämpligt att, då ny lagstiftning på ifrågavarande område snart lär vara att förvänta, vidtaga någon ändring i nu gällande väglag. I stället torde med fördel kunna väljas den ovan antydda utvägen, att av statsmedel nödigt belopp ställes till varje länsstyrelses förfogande, så att länsstyrelsen må kunna vid förekommande behov mot redovisningsskyldighet tillhandahålla vederbörande landsfiskal för ifrågavarande ändamål erforderliga medel. Den kostnad, som till följd härav slutligen kommer att drabba statsverket, lär bli jämförelsevis ringa, då utgiften för bistånd i regel torde kunna uttagas av den försumlige väghållaren.»

Sedan den av länsstyrelsen i Gottlands län gjorda framställningen remitterats till statskontoret för utlåtande, har statskontoret inhämtat yttranden från länsstyrelserna i övriga län. Samtliga hörda länsstyrelser utom två hava därvid tillstyrkt bifall till nämnda framställning, och har av utlåtandena framgått, att åtskilliga länsstyrelser redan nu ansett sig oförhindrade att för ifrågavarande ändamål utanordna förskott av statsmedel.

Övriga
länsstyrelser.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Kopparbergs län hava avstyrkt bifall till framställningen. Förstnämnda länsstyrelse har anfört:

Tillämpningen av 35 § väglagen torde icke med nödvändighet förutsätta, att landsfiskalen förfogade över medel till gäldande av kostnaden för iståndsättandet av bristfällig väg. Landsfiskalen kunde förfara så, att han utbjöde arbetet med vägens iståndsättande under förklaring, att den betingade ersättningen komme att hos väghållaren uttagas för att tillhandahållas entreprenören. I sådant fall erhöles entreprenören genom arbetets utförande en fordran hos väghållaren ej hos landsfiskalen. Att av allmänna medel tillhandahålla landsfiskalen förskott för ersättningens utbetalande till entreprenören, skulle uppenbarligen innebära ett överflyttande på staten av den förlust, som kunde uppstå, för den händelse beloppet ej skulle kunna uttagas hos väghållaren. En dylik anordning kunde icke vara att förorda.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har anfört, att det icke inom länet inträffat, att landsfiskal behövt föranstalta om väglagning mot lega, vadan några bestämmelser uti ifrågavarande syfte, vad nämnda län anginge, icke vore av behovet påkallade.

Statskontoret.

I avgivet utlåtande har statskontoret anfört, bland annat:

Statskontoret funne väl nu gällande bestämmelser uti ifrågavarande avseende mindre tillfredsställande, men det syntes kunna ifrågasättas, huruvida olägenheterna borde avhjälpas genom det av länsstyrelsen i Gottlands län föreslagna och av flera länsstyrelser redan tillämpade systemet med förskott av statsmedel. Detta kunde medföra, att kostnad för vägunderhåll i vissa fall kunde komma att drabba statsverket, oaktat någon skyldighet för staten att på detta sätt bidraga till vägunderhållet icke funnes. Några medel, med vilka dylika kostnader skulle kunna bestridas, vore för övrigt icke anvisade i riksstaten. Statskontoret kunde fördenskull icke biträda berörda förslag. Därest ordnandet av förevarande fråga ansåges icke kunna anstå i avbidan på helt ny väglag, syntes i nu gällande väglag böra inarbetas stadgande, i syfte att nödig kostnad för ifrågavarande väglagningsarbeten skulle i mån av behov förskjutas av vederbörande vägkassa.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utlåtande i ärendet har jämväl infordrats från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som anfört:

»Då det enligt 35 § väglagen åligger landsfiskal, därest väghållare eller vägfogde underlåter att avhjälpas vid vägsyn påsynade brister, att mot lega eller annorledes besörja arbetets utförande, torde man kunna anse detta stadgande innebära skyldighet för länsstyrelse att på vederbörande landsfiskals rekvisition mot redovisningsskyldighet tillhandahålla honom för ändamålet erforderliga medel, eftersom den ekonomiska risk, som kan följa med stadgandet i fråga, givetvis bör löpas av den myndighet, som har att övervaka lagens efterlevnad, och ej av i myndighetens tjänst anställd personal.

Då det emellertid kan tänkas inträffa, att ersättning ej kan av väghållare utfås för sålunda av länsstyrelse förskottrade medel, skulle det kunna hända, att staten finge vidkännas kostnaderna för sådan försummad väghållning. Såsom statskontoret framhållit, finnas inga medel härför anvisade i riksstaten. Närmast synes det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som om ersättningen för dylika kostnader borde åligga respektive vägkassor, ur vilka, enligt väglagens 53 §, samtliga för vägväsendet erforderliga utgifter skola bestridas, så vitt de ej på grund av andra bestämmelser skola annorlunda utgå. Till vägkassorna ingå även de bidrag av statsmedel, som lämnas för underhållet av allmän väg, bro och färja, således även bidrag till vägdelar, vilkas underhåll på berörda sätt försumats.

Så länge något uttryckligt stadgande om gäldande av sådan ersättning ur vägkassa icke finnes, kan det dock ifrågasättas, huruvida vägstyrelse äger laglig vare sig rätt eller skyldighet härutinnan. Ett förtydligande av den nuvarande väglagen torde för den skull vara behöfligt, varigenom länsstyrelserna givas dels uttrycklig befogenhet att lämna omskrivna slag av förskott, dels rätt att, om beloppets utfående av vederbörande väghållare skulle visa sig omöjligt, av vägkassan erhålla ersättning för detsamma, varvid vägkassan bör hava rätt att utkräva beloppet av den försumlige väghållaren i första hand genom innehållande av honom tillkommande statsbidrag.»

Under återopande av vad sålunda anförts har väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen hemställt om förtydligande av gällande väglag på sätt styrelsen ifrågasatt.

Av den i ärendet förebragta utredningen framgår uppenbarligen, att förhållandena uti ifrågavarande avseende icke äro tillfredsställande. Det kan ej vara riktigt, att landsfiskalen för väglagning skall behöva vidkännas utlägg samt, i händelse av väghållarens insolvens, till och med riskera att icke kunna återfå detsamma. Det ligger i öppen dag, att även den mest nitiske landsfiskal måste rygga tillbaka för att på sådana villkor avhjälpa uppkomna brister i vägunderhållet, särskilt när det är fråga om större belopp. Åtskilliga exempel i detta avseende åberopas ock i de avgivna yttrandena. Sälunda hade vid 1920 års vägsyn en vägloft påsynats brister, vilkas avhjälpande beräknades draga en kostnad av omkring 8,000 kronor, men ansåg vederbörande landsfiskal sig icke hava skyldighet att förskjuta en så stor summa med risk att icke kunna återfå den, varför vägloften fick förbliva i oförändrat skick. *Departementschefen.*

Att anlita den av en länsstyrelse förordade utvägen att utbjuda arbetet på entreprenad med rätt för entreprenören att för entreprenadsumman hålla sig allenast till den försumlige väghållaren är icke tillfyllestgörande. Även om detta tillvägagångssätt kan användas, när väghållaren otvivelaktigt är solvent, är det dock omöjligt att tillämpa i de talrika fall, då så ej är förhållandet. I varje fall önska givetvis i regel entreprenörerna att utfå sin ersättning senast omedelbart efter arbetets utförande.

Med hänsyn till vad nu anförts synes det nödvändigt, att tillräckliga medel till förskjutande av betalning för utförd väglagning ställas till landsfiskalens förfogande. Dessa medel böra enligt min mening tillhandahållas av vägkassan och icke av statsverket. Enär väghållningen åligger väghållningsdistriktet såsom en gemensamhet för sig, synes det naturligtast, att detta i sista hand får svara även för sådan brist i vägunderhåll, som det ålegat väghållare in natura att avhjälpa. Ej heller lär det av hänsyn till väghållningsdistriktens ekonomiska bärkraft vara erforderligt att statsverket åtager sig att förskjuta ifrågavarande kostnader, så att väghållningsdistriktet allenast i det fall, att kostnaden icke kunde uttagas av väghållaren, skulle behöva verkställa någon utbetalning.

En lösning av frågan i denna riktning förutsätter en ändring av 35 § i nu gällande väglag. Det kan måhända synas opåkallat att nu vidtaga sådan ändring, då möjligen redan den 1 januari 1925 helt ny lagstiftning på ifrågavarande område kan träda i kraft. Emellertid är

det med hänsyn till vägarnas fortgående försämring enligt min mening nödvändigt att omedelbart åvägabringa en bättre ordning uti förevarande avseende.

Jag har dock icke ansett mig böra stanna vid allenast nyssnämnda åtgärd. På sätt i flera av de avgivna yttrandena med styrka framhållits, äro de för försummad väghållning stadgade böterna så låga, att de icke i åsyftad mån fylla sitt ändamål. Enligt vad i vissa yttranden uppgivits, hava i många fall särskilt större väghållare funnit det för sig lägligare att betala ett ringa bötesbelopp än att med avsevärd kostnad avhjälpa uppkomna brister å dem tilldelade väglotter. Detta förhållande är så mycket betänkligare, som det på somliga orter till följd av sammanhållning mellan väghållarna visat sig ytterst svårt att åvägabringa entreprenad för avhjälpan av dylika brister. Jag har alltså ansett nödigt föreslå en höjning av straffskalan i 77 § första stycket, som nu är 5—20 kronor, till 10—200 kronor. Att vidtaga någon höjning med avseende å straffskalorna i andra och tredje styckena av samma paragraf synes icke oundgängligen påkallat av föreliggande behov.

Sedan departementschefen därefter uppläst i enlighet med ovan angivna grunder inom departementet upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, hemställer departementschefen, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas medelst utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Härigenom förordnas, att 35 § sista stycket och 77 § första stycket i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom landsfiskalens föranstaltande utföres, skall av vägstyrelsen förskjutas, dock, vad angår botande av tillfälliga brister, ej till högre belopp än landsfogden i länet efter granskning av kostnadsberäkningen godkänner. Kostnadsbelopp, som sålunda bör förskjutas, skall av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av vederbörande väghållare eller vägfogde men skall, där tillgång saknas till beloppets gäldande, stanna å vägkassan.

77 §.

Underlåter väghållare eller, där vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskriven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant av väghållare, som blivit om dylika brister av vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd måndagen den
13 februari 1922.*

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF,
Regeringsrådet ERNBERG,
Justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 januari 1922, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsrådet Willand Aschan.

Lagrådet lämnade de föreslagna lagändringarna utan annan erinran än att i 35 § ordet kostnadsberäkningen, vilket, enligt vad 1908 års riksdagshandlingar utvisade, kommit att genom felskrivning inflyta i stället för ordet kostnadsräkningen, måtte utbytas mot sistnämnda i sak riktiga ord.

Vidare hemställde *lagrådet*, att bestämmelsen om tiden för lagens ikraftträdande måtte utgå. Enligt lagrådets mening borde nämligen avvikelse från den enligt lagen den 1 juni 1894 regelmässigt gällande tiden för allmänna författningars ikraftträdande ej ske med mindre särskilda skäl därtill föreläge, något som i förevarande fall ej kunde anses vara förhållandet.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 24 februari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet
anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Örne, lag-
rådets den 13 februari 1922 avgivna utlåtande över det den 27 januari
1922 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 35
och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets
utgörande på landet, och anför departementschefen, att, då han icke haft
någon anmärkning att framställa mot vad lagrådet beträffande förslaget
erinrat och hemställt, berörda förslag i enlighet därmed omarbetats.

Departementschefen uppläser härefter det sålunda omarbetade lag-
förslaget samt hemställer, att detsamma måtte, jämlikt § 87 regerings-
formen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga leda-
möter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konung-
en förordna, att proposition i ämnet av den lydelse,
bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till
riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Adeltgren.